

आणंग कर्मचार्यांना गट-क आणि गट-ड मधील पदांवर
पदोळतीमध्ये ३% आरक्षण विहित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,

शासन निधीय क्र.: एसआरक्ली-१०११/प्र.क्र. ३७/१०/१६-म

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक :- ८. मार्च, २००८.

संदर्भ :- १) कॅद्र शासनाचे क्र. ३६०३५/८/१३-इडा. (SCT) दि. २०.११.१९८९ चे
कायांलयीन जापन.

२) कॅद्र शासनाचे क्र. ३६०३५/७/१५-इडा. (SCT) दि. १८.२.१९९७ चे
कायांलयीन जापन.

३) कॅद्र शासनाचे क्र. ३६०२६/०३/१७-इडा. (Ros) दि. ४.३.१९९७ चे
कायांलयीन जापन.

शासन निधीय

कॅद्र शासनाने त्यांच्या दि. २०.११.१९८९ च्या कायांलयीन जापनाद्वारे अपंग कर्मचार्यांना गट-क मधून गट-ड कर्मचार्यांना गट-ड मधून गट-ड मधील आणि गट-ड मधून गट-क मधील, नियुक्ती करीता योग्य ठरविलेल्या पदांवर (Identified posts) पदोळतीमध्ये ३% आरक्षण विहित केले आहे. तसेच दिनांक १८ फेब्रुवारी, १९९७ आणि दि. ४ जुलै, १९९७ च्या कायांलयीन जापनान्वये याचाचतची कार्यपद्धती विहित केली आहे. कॅद्र शासनाप्रमाणे राज्य शासकीय / निमशासकीय सेवेत गट-क आणि गट-ड मधील नियुक्तीसाठी योग्य ठरविलेल्या पदांवर (Identified Posts) अपंग कर्मचार्यांना पदोळतीमध्ये ३% आरक्षण विहित करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

२. कॅद्र शासनाच्या धोरणास अनुलक्षण शासन असे आदेश देत जाहे की, राज्य शासनाच्या सेवेतील गट-क व गट-ड मधील अंध/अस्थिरुद्धीर (Visually Handicapped), कर्णधीर आणि अस्थिव्यंग या अपंग कर्मचार्यांना पदोळतीत प्रत्येकी १% याप्रमाणे एकूण ३% आरक्षण विहित करण्यात यावे. पदोळतीमधील हे आरक्षण गट-क मधून गट-ड मधील पदांसाठी, गट-ड मधून गट-ड मधील पदांसाठी आणि गट-ड मधून गट-क मधील पदांसाठी अपंगांच्या नियुक्तीस योग्य ठरविलेल्या पदांकरीता (Identified Posts) असेल. अपंग कर्मचार्यांचां पदोळतीसाठी विचार करतांमा शासनाने वेळोवेळी विहित केलेले पदोळतीसंबंधातील नियम, आदेश व निकाय (उदा. पदोळती लगताच्या पदावरील किमान सेवेचा कालावधी, विहित विभागीय / सेवा प्रवेशोत्तर प्रशिक्षण परीक्षा, गोपनीय अहवाल, इ.) यानुसार कार्यवाही करण्यात यावी. पदोळती संदर्भात क्रमवार बिंदु नामावली व कार्यपद्धती या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या परिशिष्टात दर्शविण्यात आली आहे.

३. हे आदेश या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून शासकीय सेवा, सर्व शासकीय मंडळे/महामंडळे, स्थानिक स्वराज्य संस्था, जिल्हा परिषदा, महानगरपालिका, नगरपालिका आणि शासनाच्या अधिपत्याखालील किंवा शासनाने अनुदान सिस्तेली मंडळे, अनुदानीत संस्था यांना लागू होतील. तथापि एच-1057(ए)(5000-३-०२)१

ज्या प्रकरणी पदोन्नतीची प्रक्रीया या आदेशाच्या विनाकापूर्वी सुरु झाली असेल त्या प्रकरणी हे आदेश लागू होणार भाहीत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

द. वा. देशपांडे

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

राज्यपाल यांचे सचिव,
 मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
 उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
 सर्व मंत्री, राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
 मुख्य सचिव,
 शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,
 *प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय राखाळा, मुंबई,
 *प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील राखाळा, मुंबई,
 *प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,
 *प्रबंधक, लोकभायुक्त व उप लोकभायुक्त, मुंबई,
 *सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
 *सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
 *सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई,
 सर्व विभागीय आयुक्त,
 राज्यातील सर्व महामंडळे आणि उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक,
 सर्व जिल्हाधिकारी,
 सर्व महापालिकांचे आयुक्त,
 सर्व जिल्हापरिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
 सर्व मुख्याधिकारी, नगर परिषदा/नगरपालिका,
 संचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
 अवर सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
 आयुक्त, अपांग कल्याण, ३, घर्थ रोड, पुणे.
 सर्व मंत्रालयीन विभाग,
 मंत्रालयीन विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख,
 सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यालये
 निवड नस्ती.

* प्राने.

एच-1057(ए)(5000-3-02)१३

शासन निर्णय क्र. एसआरक्षी-१०९९/प्र.क्र.३७/११/१६-अ, दि. ५ मार्च, २००२ चे परिशिष्ट

अपंग कर्मचा-यांना गट-के मधून गट-के मधील, गट-ड मधून गट-ड मधील आणि गट-ड मधून गट-के मधील पदोन्नती व क्रमवार बिंदु नामावली वापरण्यासंबंधीची कार्यपद्धती :-

१] अ) विभाग प्रमुख कार्यालय प्रमुख यांनी १) अंध / अल्पदृष्टी (Visually Handicapped), २) कर्णदीर्घीर आणि ३) अस्थिव्यंग या प्रवर्गातील अपंग कर्मचा-यांना गट-के मधून गट-के मधील, गट-ड मधून गट-ड मधील आणि गट-ड मधून गट-के मधील नियुक्तीस योग्य ठरविलेल्या पदावर (Identified Posts) पदोन्नतीपद्धे ३% पर्यंत आरक्षण देण्यासाठी १०० रिक्त पदांची [नियुक्तीस योग्य ठरविलेल्या पदांची (Identified Posts)] पदनिहाय स्वतंत्र नोंदवही ठेवावी. त्यामधील क्र.१, ३४ व ६७ हे बिंदु अपंगांसाठी आरक्षित करण्यात यावेत. विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख यांनी क्रमांक १ वर मूळ संवर्गातील (Feeder Cadre) कोणत्याही एका अपंग प्रवर्गाच्या जेळतम कर्मचाऱ्यांचा प्रथम विधार करावा. म्हणजेच जर मूळ संवर्गामधील (Feeder Cadre) जेळतम कर्मचारी अस्थिव्यंग प्रवर्गातील, असेल तर नोंदवहीतील क्रमांक १ हा बिंदु त्यांच्या पदोन्नतीकरीता वापरण्यात यावा. तथापि अपंगांच्या (अंध/अल्पदृष्टी, कर्णदीर्घीर व अस्थिव्यंग) विविध प्रवर्गासाठी योग्य प्रकारे आरक्षण आळीपाळीने राहिल याची विभाग प्रमुखांनी खात्री करणे आवश्यक आहे. अपंग कर्मचा-यांस त्यांच्या अपंग प्रवर्गानुसार, त्यांना नोंदवहीत आरक्षित केलेल्या बिंदुनुसार पदोन्नती देताना त्यास त्याच्या सामाजिक आरक्षण/खुल्या प्रवर्गानुसार (ठवा.अ.जा.,अ.ज.,खुला) बिंदु नामावली (Rooster)मध्ये दर्शविण्यात यावे.

द्वा. जर एकावया वर्षात अपंग कर्मचा-यांकरीता क्रमवार बिंदु नामावलीनुसार दोन पदे आरक्षित करण्यात आली असतील आणि या दोन पदांपैकी एका पदावर अनुसूचित जाती व अन्य पदावर खुल्या प्रवर्गातील अपंग कर्मचा-यांची पदोन्नतीने नेमणूक करण्यात आली असेल, तर अनुसूचित जातीच्या अपंग कर्मचा-यांस बिंदुनुसार आरक्षित करावीला अ.जा. बिंदुवर आणि खुल्या प्रवर्गातील अपंग कर्मचा-यांस खुल्या प्रवर्गासमोर दर्शविण्यात यावे.

काही प्रकरणी जर पदोन्नतीकरीता उपलब्ध असलेली रिक्त पदे कमी असतील आणि यापैकी एकही रिक्त पद अनुसूचित जाती किंवा अनुसूचित जमातीच्या आरक्षित बिंदुसमोर दर्शविण्यात आले नसेल, परंतु नोंदवहीतील बिंदुनुसार त्यापैकी एक रिक्त पद अपंग कर्मचा-याकरिता आरक्षित केले असेल आणि पदोन्नतीकरीता उपलब्ध असलेला अपंग कर्मचारी सामाजिक आरक्षणानुसार (मागासवर्गीय) राखीव प्रवर्गातील असेल, तर त्यानंतर उपलब्ध असलेला रोस्टरवरील बिंदु (संबंधित मागास प्रवर्गासाठी आरक्षित असलेला) संबंधित अपंग प्रवर्गासाठी आरक्षित अपंग उमेदवारास समायोजित (Adjusting) करण्यासाठी वापरण्यात यावा.

द्वा. जर उपलब्ध तीन रिक्त पदे पदोन्नतीच्या बिंदुनामावलील बिंदु क्रमांक ८,९,१० या खुल्या प्रवर्गासमोर दर्शविण्यात आली. त्यापैकी १ रिक्त पद अपंग कर्मचा-यांसाठी नोंदवहीतील बिंदुनुसार आरक्षित आहे आणि जर अपंग प्रवर्गानुसार निवड केलेला कर्मचारी अनुसूचित जातीचा असेल तर त्याला त्यानंतर उपलब्ध होणा-या अनुसूचित जातीच्या बिंदुसमोर बिंदुनामावलीत क्रमांक १२ वर दर्शविण्यात येथून समायोजित करावे.

ब) अपंगासाठी रिक्त असलेली पदे, पदोन्नती आणि निवडीने (By Selection) भरताना सर्वसाधारण पदोन्नती क्षेत्रातील अपंग कर्मचा-यांचा विधार करावा. मात्र जेथे संबंधित अपंग प्रवर्गानुसार पुरेसे अपंग कर्मचारी सर्वसाधारण पदोन्नती क्षेत्रात उपलब्ध नसतील, तेथे सर्वसाधारण पदोन्नती क्षेत्र ५ पट बाढवावे आणि त्यानुसार उपलब्ध होणा-या अपंग कर्मचा-यांचा विचार करावा. परंतु सर्वसाधारण एच-1057(ए)(5000-3-02)2

पदोन्नती क्षेत्र वाढवूनही अपेंग कर्मचारी उपलब्ध झाले नाहीत, तर हे आरक्षण पुढील तीन भरती वर्षाकरीता पुढे ओढावे यं नंतर व्यपरात करावे. मात्र सदर रिक्त पद/पदे नियुक्तीस योग्य ठरविलेल्या (Identified Posts) अन्य अपेंग प्रवर्गात अदलाबदलीने बदलून, पदोन्नतीसाठी सदर अपेंग प्रवर्गाच्या कर्मचा-यांचा विचार करावा.

क) अपांगांकरीता जे पद / पदे पदोन्नती देवून (Promotion by Non-selection) पदोन्नतीने भरावयाचे आहे, त्याकरीता सुयोग्य अपेंग कर्मचा-यांचा अपेंग प्रवर्गानुसार आरक्षित पदाकरीता पदोन्नतीसाठी विचार करावा. जर अपेंग प्रवर्गानुसार अपेंग कर्मचारी पदोन्नतीसाठी पात्र / उपलब्ध झाला नाही, तर हे आरक्षण पुढील तीन भरती वर्षाकरीता पुढे ओढावे यं नंतर व्यपरात करावे. मात्र सदर रिक्त पद/पदे नियुक्तीस योग्य ठरविलेल्या (Identified Posts) अन्य अपेंग प्रवर्गात अदलाबदलीने बदलून, पदोन्नतीसाठी सदर अपेंग प्रवर्गाच्या कर्मचा-यांचा विचार करावा.

क) ज्या गट/संबर्गात सरळ सेवने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण ७५%पेक्षा जास्त नसेल, अशाच गट / संबर्गामध्ये अपेंग कर्मचा-याना पदोन्नतीमध्ये आरक्षण राहील.

१. पदोन्नतीमध्ये आरक्षण विहित करतांना केंद्र शासनाच्या दि. २०.११.८९ च्या आदेशातील खालील मुद्दांचाही विचार करण्यात यावा.

"ज्या अपेंग प्रवर्गाकरिता पद/पदे नियुक्तीकरीता योग्य ठरविण्यात (Identified) आली आहेत, त्याचे पदांपुरते हे आरक्षण मर्यादित असेल. अपेंग प्रवर्गातील संबंधीत व्यक्ती पदोन्नतीमध्ये पद समर्थपणे धारण करु शकत असेल तरच्य हे आरक्षण कायांचित होईल.

जर समुद्रित अपेंग प्रवर्गातील व्यक्ती, मूळ श्रेणीस (Feeder grade) पुढील ठर्य श्रेणीतील अपेंगासाठी नियुक्तीकरीता योग्य ठरविलेल्या पदावरील (Identified Posts) पदोन्नतीसाठी उपलब्ध होत नसेल तर परस्पर अदलाबदलीस (Inter se exchange) खालील अटीच्या अधिन राहून परवानगी देण्यात यावी.

(एक) ज्या पदावर पदोन्नती द्यावयाची आहे त्या पदाच्या मूळ श्रेणीत (Feeder Grade), त्या अपेंग प्रवर्गातील व्यक्ती उपलब्ध असली पाहिजे,

(दोन) अशा प्रकारे अदलाबदली करण्यात आलेले आरक्षण पुढील तीन भरती वर्षापर्यंत पुढे ओढण्यात येण्यात त्यक्त द तदनंतर हे आरक्षण व्यपरात (Lapse) होईल."